

פרשת השבוע

פרשת "וישב", בראשית ל"ז – מ', כ"ג בכסלו
תשפ"ג, 16.12.2022

"פרשת וישוב" – הפרשה התשיעית בספר בראשית.

השבוע, יוסף, הבן האהוב והמועדף על יעקב נכנס לתמונה. יוסף ימשיך לכבב גם בשתי הפרשות הבאות, לצד יעקב אביו שהוא כמפורסם וכשגור בפינו גם "יעקב אבינו, לא רק של יוסף ואחיו, אלא גם של כולנו.

את רצף הפרשה קוטע הפרק על סיפור יהודה וכלתו תמר. פרק חובה לכל מי שהוא חובב דרמה עם תככים מין ואלומות (כולנו). גם למי שמכיר את העלילה, מומלץ לחזור אליה שוב. הפרק החרגי הזה כנראה הושתל כדי לשרת לבסס ולתרץ את מה שעתיד לבוא. את מנהיגות יהודה על העם, שעד כאן הוא דמות אפורה ואלמונית, ילד מספר 4 של לאה הפורה והוולדנית. בהמשך בדרך פלא מגמתית, יהודה יעקוף את ראובן הבכור, את שמעון ולוי שאחריהם, את יוסף בן רחל, האהוב והמועדף על ידי אביו, ומזרעו של יהודה עתיד לקום בית דוד ויש המאמינים שגם המשיח.

סיפור יוסף ואחיו, הוא סיפור אוניברסאלי מכונן ליחסי אחים בתוך המשפחה. בסיפור מתערבבים רגשות אהבה, קנאה ושנאה, תככים, מזימות, וכמעט רצח בתוך המשפחה שנמנע בנס.

אבל, בסופו המפתל של הסיפור שאחריתו בסוף ספר בראשית, למרות המתחים והחשבונות הבלתי פתורים, כל האחים מחויבים לברית וחיים של נאמנות וערבות הדדית ללא תנאי כערך עליון. במשפחת יעקב אבינו התסבוכת גדולה, אך משהו מהמורכבות הזאת יש כנראה בכל משפחה אנושית.

את המוקד בדף נשים הפעם במפגש הדרמטי של יוסף עם אשת פוטיפר.

בימים אלו של עידו Me too ותכניות ריאליטי, הסוגדות לאלוהי הרייטינג, הממון, ההמון וההורמון, נטולות גבולות וקוד מוסרי, וארונות נפתחים של סלבריטאים וסתם אנשים בסיפורי הטרדה ואונס, ואפילו היועץ המשפטי המכהן, כמעט כשל בהיבחרותו לכהונה בגלל שכשל בתחום זה, מזמנת לנו כאן הפרשה סיפור ראוי מאוד על התמודדות של אדם עם יצרו ועם יוצרו – ויוסף יוצא ממנה מנצח.

חז"ל מספרים לנו במדרשיהם שיוסף הצליח לעמוד במבחן בו כשלו שניים מאחיו הבוגרים: ראובן הבכור שעלה על יצועי אביו עם בלהה פילגשו, ויהודה שזנה עם כלתו תמר.

ולבסוף גם להוויית עולמנו. חורף תשפ"ג מתחיל עם סיבה לדאגה. נובמבר מתחת לממוצע, ודצמבר אביבי. השבוע קיבלנו מנה נאה של גשם, אך רחוק מהנדרש. אפילו מאגרי המים השופעים שלנו בזרימות נחל ציפורי מתחילים לחשוף קרקעית. החשש משנת בצורת מקבל תוקף. יש סיבות הולכות ומתרבות לדאגה.

בטור השלישי בדף נמשיך כמנהג היהודים לדורותיהם, ונביא את שוועתנו לגשם כממשיכיו של חוני המעגל, ונפעל לתקן את אורחות חיינו, עד שבא יבוא המטר במלא עוצמתו....

שבת שלום. מדרש "מאיר פנים"

פרשת "וישב" - בראשית פרק לט

(א) וְיוֹסֵף הֵינֵד מִצְרַיִם וַיִּקְנֶהוּ פּוֹטִיפָר סָרִיס פְּרַעֲהַ שֶׁר

הַטְּבָחִים אִישׁ מִצְרַיִם מִיַּד הַיִּשְׁמַעְאֵלִים אֲשֶׁר הוֹרְדָהוּ שָׁמָּה: (ב)
וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף, וַיְהִי אִישׁ מְצָלִיחַ, וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרַיִ:

(ו) וַיַּעֲזֹב כָּל אֲשֶׁר לוֹ בְּיַד יוֹסֵף, וְלֹא יָדַע אֶתוֹ מְאוֹמָה כִּי אִם

הַלְחָם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל. וַיְהִי יוֹסֵף יָפֵה תֹאֵר וַיְפֵה מְרָאֶה: (ז)

וַיְהִי אַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתֵּשֶׂא אֵשֶׁת אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף

וַתֹּאמֶר, שִׁכְבָה עִמִּי: (ח) וַיִּמָּאן וַיֹּאמֶר אֶל אֵשֶׁת אֲדֹנָיו הֵן אֲדֹנִי

לֹא יָדַע אֶתִּי מֵה בְּבֵית וְכָל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ נָתַן בְּיָדִי: (ט) אֵינְנוּ גְדוֹל

בְּבֵית הַזֶּה מִמֶּנִּי וְלֹא חֲשׂוֹךְ מִמֶּנִּי מְאוֹמָה כִּי אִם אוֹתָךְ בְּאֲשֶׁר אַתָּה

אֵשֶׁתוֹ וְאַיֶּךְ אֶעֱשֶׂה הֲרַעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְחָטַאתִי לֵאלֹהִים?:

(י) וַתִּקְרָא לְאֲנָשֵׁי בֵיתָהּ וַתֹּאמֶר לָהֶם לֵאמֹר רְאוּ הֵבִיא לָנוּ

אִישׁ עֶבְרִי לְצַחֵק בְּנוֹ, בָּא אֵלַי לְשֹׁכֵב עִמִּי וְאֶקְרָא בְּקוֹל גְּדוֹל:

(טו) וַיְהִי כִשְׁמַעוּ כִּי הִרִימֵתִי קוֹלִי, וְאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אֶצְלִי

וַיֵּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה:

(יט) וַיְהִי כִשְׁמַעַ אֲדֹנָיו אֶת דְּבָרֵי אֵשֶׁת דְּבָרָה אֱלִיוֹ לֵאמֹר

כְּדָבָרִים הָאֵלֶּה עָשָׂה לִי עֶבְדְּךָ וַיַּחַר אַפּוֹ: (כ) וַיִּקַּח אֲדֹנִי יוֹסֵף

אֶתוֹ וַיִּתְּנֶהוּ אֶל בֵּית הַסֵּהַר מְקוֹם אֲשֶׁר אֶסְרִי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים

וַיְהִי שָׁם בְּבֵית הַסֵּהַר:

אמרו עליו על יוסף הצדיק:

בכל יום ויום הייתה אשת פוטיפר משדלתו בדברים. בגדים

שלבשה לו שחרית, לא לבשה לו ערבית, בגדים שלבשה לו

ערבית, לא לבשה לו שחרית.

אמרה לו: השמע לי! - אמר לה: לאו.

אמרה לו: הריני חובשתך בבית האסורין. - אמר לה: "ה' מתיר

אסורים".

אמרה לו: הריני כופפת קומתך - אמר לה: "ה' זקף כפופים"

אמרה לו: הריני מסמאת את עיניך - אמר לה: "ה' פקח עורים"

נתנה לו אלף ככרי כסף לשכב אצלה, ולא רצה לשמוע אליה....

תלמוד בבלי מסכת יומא דף לה עמוד ב

בן זומא אומר:

איזהו גיבור??? - הכובש את יצרו.

שנאמר: "טוב ארך אפים מגיבור, ומושל ברוחו, מלוכד עיר....

משנה מסכת אבות פרק ד משנה א

בפינה זאת של הדף, ננהג כמעשה חוני המעגל, ונתריס כלפי שמיים עד שנזכה בעוד שפע גשמים, שיעלו את מפלס הכינרת במנה הגונה, ויעתירו שלג רב על פסגות

החרמון....

נסתייע הפעם בשירה של נעמי שמר, שנוגע בדמות שוברת הבצורת העוצמתית ביותר שידענו בתולדות עמנו, באלהו הנביא. השיר שולח רמזים גם לנס פח השמן של חנוכה שבפתח, וגם ליוסף גיבור הפרשה, המשביר הידוע מאגן הנילוס, שאמנם לא הוריד גשם, אך בכישרונו הרב מזער הנזק של 7 שנות בצורת.

מ.פ.

(ד) כִּי כֹה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כִּד הִקְמַח לֹא תִכְלֶה וְצִפְחַת הַשָּׁמֶן לֹא תִחַסֵּר עַד יוֹם תֵּת ה' גֶּשֶׁם עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: (טו) וַתִּלְךְ וַתַּעֲשֶׂה כְּדַבַּר אֱלֹהֵי וַתֵּאכַל הִיא וְהוּא וּבֵיתָה יָמִים: (טז) כִּד הִקְמַח לֹא כִלְתָה וְצִפְחַת הַשָּׁמֶן לֹא חָסַר כְּדַבַּר ה' אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד אֱלֹהֵינוּ: (מלכים א' פרק י"ז)

כד הקמח

מילים ולחן : נעמי שמר

אָנִי קוֹרָא בְּסֵפֶר הַמְּלָכִים

בְּפֶרֶק הַשְּׁבַעֲהָ עֶשֶׂר

אָנִי קוֹרָא עַל אִישׁ הָאֱלֹהִים

אֲשֶׁר אָמַר:

כִּד הִקְמַח לֹא תִכְלֶה

וְצִפְחַת הַשָּׁמֶן לֹא תִחַסֵּר

עַד אֲשֶׁר יָבֹוא מָטָר

עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה

וְכֹאֲשֶׁר יָבֹשוּ הַנְּחָלִים

וְהַמָּטָר בּוֹשֵׁשׁ לְבֹוא

הָאִישׁ הַהוּא

חָצַב אֶת הַמְּלִים מִלְּבָבוֹ.....

אוּלֵי הָאִישׁ הַהוּא יָדַע מִחִסוֹר

אוּלֵי טַעַם מִשְׂרֵשׁ מֵר

אוּלֵי בְּהִתְעַטֵּף עָלָיו נִפְשׁוֹ

הוּא שָׁב וְשָׁר:.....

וּבַיָּמִים הָאֵלֶּה הַקְּשִׁים

יָמֵי אֶל טַל וְאֶל מָטָר

תִּמְדִּד אָנִי חוֹזֵר לְאִישׁ הַהוּא

קיבוץ רמת יוחנן

פרשת "וישב", בראשית ל"ז – מ', כ"ג בכסלו
תשפ"ג, 16.12.2022

מסכת קבלת שבת

לכה דודי לקראת כלה
פני שבת נקבלה
שבת שלום ומבורך!

הדלקת נרות שבת:

"ושמרו בני ישראל את השבת,
לעשות את השבת לדורותם ברית עולם;
ביני ובין בני ישראל, אות היא לעולם,
כי ששת ימים עשה ה'
את השמים ואת הארץ
וביום השביעי שבת וינפש."
(שמות ל"א 16-17)

שבת שלום!

שירה:
הללויה
הללויה בצלצלי שמע
הללויה בצלצלי תרועה
כל הנשמה תהלל יה
הללויה.

שבת בכפר

מילים ולחן: מתתיהו שלם

נטו צללים על פני הגבעות,
ימות החול חלפו, עברו.
הרחק הרחק נצתו נגוהות,
כוכבי שבת מה יפו, נהדרו:

יום שבת, יום מנוחה, בארץ הברוכה.
שבתון!
לבשו הדר פני הכפר ביום השבת.

שלוות השקט בנר בשדה.
המחרשה תדם, תנוח.
בגן בחורש, זמר תועה,
נגון שבת אל היקום שלוח.

מי האיש

מילים: מתוך תהילים פרק ל"ד ; לחן: ברוך חייט

מי האיש החפץ חיים אהב ימים, לראות טוב:

נצר לשונך מרע, ושפתיך מדבר מרמה:

סור מרע ועשה טוב, בקש שלום וירדפהו:

חמדה

מילים דליה רביקוביץ'; לחן מוני אמריליו

שם ידעתי חמדה שלא היתה כמוה,

והזמן ההוא היה יום השביעי בשבת

וכל בדי אילנות היו מתעצמים לגבה.

והאור הלך מסביב שוטף כנהר לנבע

וגלגל העין את גלגל החמה חמד.

אז ידעתי חמדה שלא היתה כמוה.

הזהירו ראשי השיחים והאור לא ידע שבע,

נתך בגלי הנהר ובכל אדוותיו נצת,

אף ראשי היה בעיניו כתפוח זהב לבלע.

שושני נהר צהבות פצרו את פיהן לבלע

את אדוות הנהר בחופזן וגבעול השט,

ואותו היום היה יום השביעי בשבת

וכל בדי אילנות מתעצמים בתשוקה לגבה

ואז ידעתי חמדה שלא היתה כמוה.

מבחר שירים לקבלת השבת:

ירדה השבת

מילים: יהושע רבינוב; לחן: דוד זהבי

ירדה השבת אל בקעת גנוסר,
וניחוח עתיק בשוליה.
ויעמדו מסביב הררים שושבינים
לשאת אדרתה הזוהבת.
תעלינה יונים מפגרת הים,
קבל את רוחה הלוהבת.

נשקה השבת לראשו של הברוש,
לאזוב שבסלע נשקה.
ויהי הדרדר לשרביט של מלכות
על רמות דממה מרוגגת.
משך אז התור בקולו המתוק
חמדת כסופין מעדנת.

הרטיטה שבת בחנה הגנוז

עיני חלונות מכל עבר.

ותצאנה בנות אל הערב זמר

זמירות בערגה מצלצלת.

והיתה העדנה בבקעת גנוסר

לנשמת עבריות נאצלת.

שתלתם ניגונים

מילים: פניה ברגשטיין ; לחן: דוד זהבי

שתלתם ניגונים בי, אמי ואבי,

נגונים מזמורים שכוּחיים.

גרעינים; גרעינים נשאם לבבי-

עתה הם עולים וצומחים.

עתה הם שולחים פארות בדמי,

שרשיהם בעורקי שלובים,

נגניד, אבי, ושיריך אמי,

בדפקי געורים ושבים.

הנה אאזין שיר ערשי הרחוק

הביע פי אם אלי בת.

הנה לי תזהרנה בדמע ושחוק

"איכה" וזמירות של שבת.

כל הגה יתם וכל צליל יאלם

בי קולכם הרחוק כי יהום.

עיני אעצם והריני אתכם

מעל לחשכת התהום.

